

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Ryšky a soudkyň JUDr. Kateřiny Čuhelové, Ph.D., a Mgr. Ivy Krejčířové ve věci

žalobkyně: **S. J.**, narozená dne XXXXX
bytem XXXXX, XXXXX
zastoupená advokátkou JUDr. Markétou Němcovou
sídlem Riegrova 1378/1, 612 00 Brno

proti
žalovanému: **Pohřební a hřbitovní služby města Brna, a.s.**, IČO 60713330
sídlem Koliště 1909/7, 602 00 Brno
zastoupený advokátem Mgr. Milošem Procházkou
sídlem Koblížná 71/2, 602 00 Brno

o zaplacení částky 2 790 000 Kč a omluvu,

o odvolání účastníků proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 10. února 2021, č. j. 112 C 63/2014-592,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se v I. výroku **potvrzuje**.
- II. V části II. výroku se rozsudek soudu prvního stupně **mění** tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni z titulu ochrany její osobnosti do patnácti dnů od právní moci rozsudku další částku 100 000 Kč; ve zbytku se II. výrok **potvrzuje**.

- III. V části III. výroku se rozsudek soudu prvního stupně **mění** tak, že žaloba na náhradu za ztížení společenského uplatnění v částce 270 000 Kč se zamítá; ve zbytku se III. výrok **potvrzuje**.
- IV. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.
- V. Žalovaný není povinen zaplatit České republice – Městskému soudu v Brně náhradu hotových výdajů ustanovené zástupkyně žalobkyně a odměnu za zastoupení žalobkyně ustanovenou zástupkyní v řízení před soudy obou stupňů.
- VI. Žalovaný je povinen zaplatit České republice – Městskému soudu v Brně do 15 dnů od právní moci rozsudku na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů částku 1 232 Kč a na soudních poplatcích z žaloby a z odvolání žalobkyně částku 4 000 Kč.

Odůvodnění:

1. V záhlaví označeným rozsudkem soud prvního stupně zamítl žalobu na veřejnou omluvu žalovaného v denících Mladá fronta Dnes a Blesk ve znění: „*Vážená maminko, paní S. J., vážená sestro, paní T. N.. S pokorou a lítostí prosím přijměte naši hlubokou omluvu za zpopelnění pozůstatků Vašeho syna a bratra A. A., nar. XXXXX, zesnulého na jaře XXXXX, o šest dní dříve, než byl sjednaný termín kremace. Naší chybou došlo k Vašemu nadměrnému psychickému zatížení. Svého nemorálního a nepietního chování velice litujeme a budeme se snažit ze všech sil o zkevalitnění našich služeb, aby k takovému politováníhodnému činu již nikdy nedošlo*“ (I. výrok). Dále zamítl žalobu na zaplacení částek 850 000 Kč za postmortální ochranu syna, 100 000 Kč jako bolestného, 500 000 Kč z titulu ochrany osobnosti žalobkyně, 630 000 Kč za ztížení společenského uplatnění a 390 000 Kč za ztrátu na výdělku (II. výrok). Žalovanému naopak uložil zaplatit žalobkyni částku 50 000 Kč z titulu ochrany osobnosti žalobkyně a částku 270 000 Kč za ztížení společenského uplatnění (III. výrok). Současně rozhodl o povinnosti žalovaného k náhradě nákladů řízení žalobkyni k rukám její zástupkyně ve výši 108,50 Kč (IV. výrok) a státu ve výši 125 312,50 Kč (V. výrok).
2. Soud prvního stupně takto rozhodl ve sporu, ve kterém žalobkyně uplatňovala nároky z titulu ochrany osobnosti své i svého zemřelého syna a nároky z titulu náhrady škody na svém zdraví, vše v souvislosti s kremací zemřelého syna žalobkyně A. A., ke které žalovaný přistoupil již dne 10. 5. 2013 namísto sjednaného termínu 16. 5. 2013.
3. Soud prvního stupně vzal za prokázané, že žalobkyně dne 9. 5. 2013 objednala u žalovaného provedení kremace svého zemřelého syna A.. Kremace byla provedena již dne 10. 5. 2013 poté, co bylo tělo převezeno z Ústavu soudního lékařství, tedy dříve než v objednaný termín 16. 5. 2013. Svědkyně L. předtím opomenula kontaktovat žalobkyni, a žalobkyně proto postupem žalovaného přišla o možnost rozloučení se zesnulým synem. Soud prvního stupně věc s ohledem na dobu neoprávněného zásahu posoudil v režimu zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013 (dále jen „*obč. zák.*“), a dovodil, že postupem žalovaného bylo neoprávněně zasaženo do osobnostního práva žalobkyně na rodinný život, jehož součástí je právě rozloučení se zemřelými rodinnými příslušníky. Stav těla zemřelého ovšem neumožňoval jinou formu než kremaci a vylučoval oblečení těla do rakve a pobyt v obřadní síni. Jako přiměřenou satisfakci za takový zásah přiznal soud prvního stupně žalobkyni částku 50 000 Kč, k čemuž přihlédl i k opakovaným omluvám žalovaného žalobkyni a ke svépomocné satisfakci žalobkyně vláčením žalovaného v médiích. Žalobu na veřejnou morální satisfakci mediální omluvou žalovaného žalobkyni a její dceři zamítl, neboť mediální prezentace případu nebyla dílem žalovaného a žalobkyně není aktivně legitimována k nárokování omluvy pro svou dceru. Žalobu na finanční satisfakci 850 000 Kč z titulu postmortální ochrany syna žalobkyně rovněž zamítl,

nebot' na základě § 15 obč. zák. bylo možno domáhat se pouze satisfakce morální a nikoli peněžité. V oblasti náhrady škody na zdraví žalobkyně dovedl s poukazem na znalecké závěry, že posttraumatická stresová porucha žalobkyně je zapříčiněna předčasnou kremací syna žalobkyně, tedy porušením povinnosti žalovaného. Nárok na bolestné zamítl, nebot' u žalobkyně nastaly potíže dlouhodobého charakteru a bolestné nebylo zvažováno ani znalecky. Ohledně náhrady za ztížení společenského uplatnění neshledal prostor pro mimořádné zvýšení náhrady, protože nastalou újmu nelze považovat za natolik mimořádnou bez ohledu na to, že změny osobnosti žalobkyně jsou trvalé. Nárok na náhradu za ztrátu na výdělku zamítl, nebot' nebyla prokázána příčinná souvislost mezi pochybením žalovaného a ztrátou výdělku žalobkyně, která dosahovala pouze měsíčního příjmu 8 000 Kč. Předchozí příjem 30 000 Kč již v době ztráty na výdělku neexistoval a nebyl reálně dosažitelný. Nebyl prokázán příslib příjmu 50 000 Kč měsíčně. Ke snížení výdělkových možností žalobkyně došlo pouze zčásti, a absenci jakéhokoli výdělku nelze proto klást k tíži žalovaného. Ohledně nákladů řízení dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalobkyně byla úspěšná z 31,9% a vzhledem k tomu, že byla osvobozena od soudních poplatků, uložil žalovanému také povinnost zaplatit státu na náhradě nákladů řízení částku 125 312,50 Kč, odpovídající 65,9 % podílu žalovaného na nákladech řízení státu v celkové částce 190 155,50 Kč, tvořené náklady na zastoupení žalobkyně 138 424 Kč, náklady dokazování 36 231,50 Kč a soudním poplatkem 15 500 Kč.

4. Proti I. a II. výroku rozsudku soudu prvního stupně podala žalobkyně odvolání. Z titulu ochrany své osobnosti přiznanou peněžitou satisfakci považovala za zcela nedostatečnou, nebot' výše satisfakce musí zohlednit neopakovatelnost bezprostřednosti rozloučení žalobkyně se zemřelým po jeho smrti, jakož i to, že se jednalo o dítě žalobkyně. Nesouhlasila s tím, že by se nemohla domáhat peněžité satisfakce také na základě § 15 obč. zák. za postmortální ochranu osobnosti svého zesnulého syna, a to za situace, kdy byla narušena zavrženíhodným způsobem jeho důstojnost, pieta a tělesné pozůstatky. Ohledně náhrady za ztrátu výdělku nesouhlasila s tím, že nebylo prokázáno, že její zdravotní stav byl důvodem pro ukončení výkonu práce pro společnost XXXXX. Zdravotní stav jí nedovolil pokračovat ve výkonu práce a byla prokázána příčinná souvislost mezi pochybením žalovaného a ukončením výkonu práce žalobkyně pro danou společnost. Nerozporovala, že se jí nepodařilo prokázat příslib mzdy ve výši 50 000 Kč, avšak nesouhlasila s tím, že mohla vykonávat práci u jiného zaměstnavatele. Soud prvního stupně měl nárok na náhradu za ztrátu výdělku zamítnout toliko do výše neprokázané přislíbené mzdy a vyjít z toho, že by jí za období od 1. 7. 2013 do 27. 5. 2014 náležel výdělek ve výši 30 000 Kč měsíčně. Napadla i zamítnutí nároku na veřejnou omluvu, nebot' veřejnosti je kauza známa, byť připustila, že není aktivně legitimována k nároku na omluvu za svoji dceru. Pro účely bolestného poukázala na své duševní strádání a na to, že za účelem přesného rozlišení mezi bolestným a ztížením společenského uplatnění měl být zhotoven znalecký posudek. Z hlediska ztížení společenského uplatnění uvedla, že znaleckým posudkem bylo prokázáno, že její osobnost je již nenapravitelně poznamenána. Její situace je zcela mimořádná, nemůže vést běžný život, zapojovat se do sociálních interakcí a pracovat v oboru, který jí byl blízký. Soud prvního stupně měl dle § 7 odst. 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb. přistoupit ke zvýšení náhrady stanovené znalcem.
5. Proti III., IV. a V. výroku rozsudku soudu prvního stupně podal odvolání žalovaný. Uvedl, že z jeho strany nedošlo k porušení žádné povinnosti, tím méně takové, která by způsobila nemožnost rozloučení žalobkyně se zemřelým. Uznal, že kremace proběhla v dřívějším termínu a v důsledku opomenutí zaměstnankyně žalovaného o tom nebyla žalobkyně informována, avšak dřívější provedení kremace mu umožňuje řád krematoria. V souladu s ním přistoupil z hygienických důvodů ke kremaci v dřívějším termín. Povinnost kontaktovat v takovém případě pozůstalé mu není ničím uložena. Žalobkyně si objednala kremaci bez obřadu a chtěla si uspořádat rozloučení v kostele. Žalobkyni již byla opakovaně poskytnuta omluva, což dostatečně kompenzovalo její případnou újmu, a provedení kremace bez obřadu není aktem, který by sloužil

k rozloučení se zesnulým. Žalovaný nemohl předjímat, že žalobkyně spojuje s datem kremace bez obřadu určitý vlastní rituál a byl naopak obeznámen s jejím přáním uspořádat následně rozloučení v kostele. Ohledně náhrady škody na zdraví nejsou splněny podmínky odpovědnosti žalovaného, neboť nedošlo k porušení právní povinnosti, není dáno zavinění ani ve formě nevědomé nedbalosti a s jistotou nebyla prokázána příčinná souvislost. Nesouhlasil se znaleckými závěry, které jako příčinu vzniku posttraumatické stresové poruchy uvedly výhradně předčasnou kremaci zemřelého, a namítl, že příčina posttraumatické stresové poruchy mohla mít multifaktoriální charakter, tedy mohla být způsobena v kombinaci s dalšími stresory. Zpracovatelky posudku vycházely čistě ze subjektivního popisu ze strany žalobkyně (včetně výskytu reminiscencí a snů) a nezohlednily, že žádný obřad s pohřbem žalovaný neorganizoval a organizovat neměl. Žalovaný není za škodu na zdraví žalobkyně odpovědný výlučně sám a nebyla způsobena výlučně jeho činností. Závěry znaleckého posudku neměl soud prvního stupně bez dalšího převzít a k odstranění pochybností bylo potřeba zpracování revizního znaleckého posudku. Žalovaný obsáhle polemizoval i s nákladovými výroky.

6. Krajský soud v Brně jako soud odvolací (§ 10 o. s. ř.) po zjištění, že odvolání byla podána k tomu oprávněnými subjekty (§ 201 o. s. ř.), směřují proti rozhodnutí, proti němuž jsou přípustná (§ 201, § 202 *a contrario* o. s. ř.), byla podána včas (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), v souladu s ustanovením § 212 a § 212a odst. 1 o. s. ř. přezkoumal rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení mu předcházející i nad rámec odvolacích důvodů, a dospěl k závěru, že napadený rozsudek je věcně správný toliko částečně.
7. Odvolací soud souhlasí se soudem prvního stupně v tom, že věc podléhá s poukazem na datum žalovaného zásahu (10. 5. 2013) ještě režimu dřívějšího obč. zák.
8. Ze systémového hlediska však nemůže odvolací soud přehlédnout, že podle četné judikatury Nejvyššího soudu **v oblasti náhrady škody na zdraví (ohledně utrpění škody v důsledku reakce na událost) příčinnou souvislost mezi jednáním škůdce a vzniklou škodou nelze dovodit** ze skutečnosti, která je již sama následkem, za nějž škůdce odpovídá z jiného právního důvodu. Tak je tomu např. tehdy, utrpěl-li někdo škodu v důsledku reakce (šoku) na zprávu o smrtelném úrazu jiné osoby, který škůdce způsobil a za škodu z něhož odpovídá (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2008, sp. zn. 25 Cdo 2692/2006 a předcházející rozhodnutí; např. R 7/1979; rozsudek ze dne 22. 10. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1455/2003; usnesení ze dne 27. 6. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1354/2005, 25 Cdo 1355/2005; usnesení ze dne 24. 4. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2275/2005).
9. Pozdější vývoj rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu na tuto judikaturu navázal, přinesl však určité její **změkčení ve prospěch pozůstalých blízkých osob** (výlučně však v oblasti náhrady újmy nemajetkového a nikoli majetkového charakteru). Nejvyšší soud totiž v usnesení ze dne 20. 6. 2018, sp. zn. 4 Tdo 302/2018, uvedl, že okolnost spočívající v tom, že u sekundární oběti v důsledku úmrtí blízkých osob došlo k prohloubení citového utrpení do té míry, že přerostlo ve vznik duševního onemocnění, by měla být vyjádřena ve výši náhrady nemajetkové újmy přiznané podle § 2959 o. z. Vznik duševního onemocnění svědčí o míře zásahu do práv sekundární oběti, zejména o jeho mimořádné intenzitě. Proto dovodil, že pokud poškozená doložila, že v důsledku smrti osob jí blízkých došlo k duševnímu onemocnění, které je trvalého rázu a má povahu ztížení společenského uplatnění v tom směru, že do budoucna omezuje seberealizaci ve sféře rodinného, kulturního a společenského života, což poškozené znemožňuje žít plnohodnotný život, jaký žila před předmětnou dopravní nehodou, lze tuto skutečnost vzít v úvahu při rozhodování o nárocích podle § 2959 o. z. a dát zmíněné skutečnosti i odpovídající výraz ve výši přiznaného nároku na odčinění nemajetkové újmy. Na toto rozhodnutí Nejvyšší soud navázal rozsudkem ze dne 14. 4. 2020, sp. zn. 25 Cdo 281/2019, publikovaným ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 107/2020, ze kterého lze dovodit, že rozvoj duševního onemocnění je následkem, který je třeba

zohlednit **nikoli v rámci náhrady za bolest či za ztížení společenského uplatnění, nýbrž zvýšením náhrady za zásah do soukromého a rodinného života pozůstalého.**

10. Ze systémového a hodnotového hlediska pak musí v duchu argumentu *a maiori ad minus* platit, že **nevznikají-li dle judikatury dovolacího soudu samostatné nároky na náhradu škody na zdraví dokonce ani při duševních poruchách vzniklých v reakci na usmrcení osoby blízké za situace, kdy škůdce za usmrcení odpovídá, nemohou a fortiori vznikat při duševní poruše vzniklé v reakci na zásah do piety za situace, kdy za usmrcení samo škůdce vůbec odpovědný není.** Újma vzniklá neoprávněným zásahem žalovaného do soukromí žalobkyně (viz odst. 23-24) je již *per se* újmou vzniklou **odrazem zásahu** žalovaného, spočívajícího primárně v neoprávněném naložení s tělem zemřelého. Tělo zemřelého nelze považovat za pouhý objekt právních vztahů (věc) a byť právní subjektivita zemřelého jeho smrtí zaniká, ochrana jeho osobnosti přetrvává i postmortálně (§ 15 obč. zák.). V tomto ohledu je pak žalobkyně návazně sekundární obětí a újma vzniklá zásahem do jejího soukromí je **újmou reflexní** (újmou vzniklou odrazem primárního zásahu proti osobnosti zemřelého sekundárně do osobnostní sféry žalobkyně). Ze systémového a historického hlediska se již od devadesátých let minulého století v české soudní praxi jednoznačně prosadil názor, že **sekundární oběti jsou před reflexní újmou chráněny právě skrz ochranu jejich soukromí, tedy cestou ochrany osobnosti** (dobově srov. např. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 1. 1998, sp. zn. 23 C 52/96, publikovaný v Právních rozhledech č. 5/1998, s. 258-260; náleží Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2000, sp. zn. II. ÚS 517/99). I po pozdějším uzákonění jednorázových paušálních nároků pozůstalých v režimu náhrady škody dle § 444 odst. 3 obč. zák. byla stále dána možnost domoci se satisfakcí právě z titulu ochrany osobnosti dle § 13 odst. 2, 3 obč. zák. (viz např. náleží Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 16/04; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2009, sp. zn. 30 Cdo 5188/2007). Jde-li pak o újmu vzniklou na psychickém zdraví žalobkyně (újmu vzniklou „*odrazem odrazu*“ primárního zásahu žalovaného, případně i spolupůsobením jiných skutečností mimo sféru žalovaného – viz odst. 16), obč. zák. pro takové případy vznik samostatných nároků na náhradu škody na zdraví dle četné judikatury dovolacího soudu (uvedené v odst. 8) nepřipouštěl. Je sice faktem, že takový český přístup byl v rozporu s přístupem německým, nicméně nelze současně nevyváženě přehlížet, že český přístup byl obecně vůči sekundárním obětem značně vstřícnější a ze strany německých soudů šlo jen o jisté změkčení tehdejšího obecně velmi tvrdého germánského konceptu alespoň v nejkřiklavějších případech. Citová újma sekundárních obětí totiž nebyla po dlouhou dobu v německém právu (oproti vstřícnějšímu právu českému) odškodňována vůbec (rozlišování mezi *Schockschaden* a *Trauerschaden*; k pokroku v německém právu nyní již viz § 844 odst. 3 BGB). Současně je z pohledu práva na ochranu osobnosti žalobkyně podstatné, že právo na ochranu soukromí i právo na ochranu zdraví jsou toliko dílčími osobnostními právy, uvedenými v § 11 obč. zák., tedy **různými složkami téhož celku**, a tvoří spolu s dalšími dílčími osobnostními právy ve výsledku osobnost člověka v celé její jednotě, která je zde chráněna **právem na ochranu osobnosti jako právem jednotným** (tzv. monistická koncepce). Ostatně i důvodová zpráva k současnému o. z. takové monistické pojetí stvrzuje, neboť uvádí, že vzhledem k integritě člověka jako přirozené osobnosti nelze mluvit o několika osobnostních právech, ježto z jednoty lidské osobnosti plyne, že je to jediné právo (viz důvodová zpráva k § 81 až 83 o. z.).
11. Zjištěný vznik duševního onemocnění svědčí o míře neoprávněného zásahu žalovaného do práva na ochranu osobnosti žalobkyně v rovině jejího soukromí a rodinného života, která zahrnuje i citový vztah k zemřelé osobě blízké (včetně potřeby piety ve vztahu k nakládání s jejím mrtvým tělem). Nastalé duševní utrpení se i tehdy, když dosáhlo intenzity lékařsky uznatelné nemoci, přiměřeně **odčítuje v rámci náhrady nemajetkové újmy za zásah do jednotného osobnostního práva žalobkyně, chránícího vedle soukromí také její zdraví.** Vzniklou nemajetkovou újmu nutno proto v souladu s judikaturou dovolacího soudu řešit nikoli z titulu samostatných nároků na náhradu škody na zdraví, nýbrž v režimu § 11 a § 13 odst. 2, 3 obč. zák.

určitým zvýšením náhrady nemajetkové újmy za zásah do práva na ochranu osobnosti žalobkyně jako jednotného práva, chránícího celkovou osobnostní integritu žalobkyně.

12. Nedochozí zde ani k nepřipustnému porušení právních zásad *non bis in idem* a *lex specialis derogat generali*, které při konkurenci nároků z titulu ochrany osobnosti a náhrady škody na zdraví dle obč. zák. mohly být jinak ve hře (srov. např. rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 5. 2010, sp. zn. 1 Co 2/2010, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 56/2011). Speciální režim náhrady škody na zdraví je totiž podle výše uvedené judikatury dovolacího soudu pro tento typ nároků zcela vyloučen. Vzniklou nemajetkovou újmu je třeba řešit nikoli cestou samostatných speciálních nároků na náhradu škody na zdraví, nýbrž právě v obecném režimu ochrany osobnosti.
13. To se však netýká nároku na náhradu za ztrátu na výdělku jako újmy nikoli nemajetkového, nýbrž ryze majetkového charakteru. V souladu s § 16 obč. zák. nelze nárok na náhradu majetkové škody podřadit režimu ochrany osobnosti a případnou odpovědnost za majetkovou škodu nutno posoudit v režimu náhrady škody. Vzhledem k judikatuře dovolacího soudu, uvedené v odst. 8 a 9, však odpovědnost žalovaného za takovou škodu nelze dovodit. Předmětný nárok by nadto v konkrétním případě nebyl dán ani s poukazem na argumentaci uvedenou v odst. 38-40.
14. **Veškeré samostatně uplatněné nároky na náhradu škody na zdraví (tedy bolestné, náhradu za ztížení společenského uplatnění a náhradu za ušlý výdělek) proto bylo nutno zamítnout při současně dané potřebě určitého navýšení náhrady nemajetkové újmy v penězích z titulu ochrany osobnosti žalobkyně.**
15. Odvolacím soudem zvolené řešení, s nímž byli účastníci řízení v zájmu předvídatelnosti (respektive zákazu překvapivého rozhodnutí) řádně předem seznámeni a proti němuž nenabídli žádnou plausibilní argumentaci, je ostatně **objektivně přínosné** pro oba účastníky řízení. Byť nevychází plně vstříc jejich nereálným a právně diskutabilním představám, umožňuje rozumné, hospodárné a spravedlivé ukončení celého atypického, emotivního a vleklého se případu bez nutnosti rušení napadeného rozsudku a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Pravomocné skončení vleklého a citlivého případu způsobem, který je dle přesvědčení odvolacího soudu rozumný, přiměřený a akceptovatelný, by mělo být pro oba účastníky řízení přínosem a hodnotou již samo o sobě.
16. Posuzovaný případ rozhodně není vhodným podvozkem pro průlom do judikatury dovolacího soudu. Nerespektování výše uvedené judikatury dovolacího soudu (publikované dokonce ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek), tedy připuštění existence samostatných nároků žalobkyně z titulu náhrady škody na zdraví nad rámec ochrany osobnosti, by totiž i jinak narazilo na **četná a komplikovaná úskalí**. Nelze přehlédnout, že bodové ohodnocení bolestného dle vyhlášky č. 440/2001 Sb. nebylo dosud přes zadání znaleckého úkolu soudem prvního stupně znaleckým ústavem provedeno a předmětný znalecký ústav již znaleckým ústavem není (viz sdělení Ministerstva spravedlnosti ze dne 11. 8. 2021). Stanovení bolestného by mohlo být značně komplikované a nejisté, a to i ze znaleckého hlediska (srov. např. http://www.cspsychiatr.cz/dwnld/CSP_2012_6_318_320.pdf), právě tak odlišení dočasné psychické bolesti v režimu bolestného od trvalých následků v režimu ztížení společenského uplatnění. Dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 25 Cdo 3228/2014, přitom platí, že jsou-li bolesti trvalým následkem poškození zdraví, odškodňují se v rámci náhrady za ztížení společenského uplatnění. V režimu náhrady škody na zdraví by zde nebyla dána potřeba jen prostého obhájení dosud učiněných znaleckých závěrů (takovou situaci by bylo možno řešit ještě dalším výsledkem zpracovatelek znaleckého posudku v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2719/2005), nýbrž zcela zásadního doplnění podkladů a závěrů. Odvolacímu soudu by nezbývalo, než napadený rozsudek zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení, v němž by musela být (i s využitím znaleckého posudku z klinické psychologie a

revizního znaleckého posudku z psychiatrie) pro účely náhrady škody na zdraví pečlivěji a přesvědčivěji než dosud zjišťována a hodnocena také otázka možné multikausalit (příčinné souvislosti mezi vícero nabízejícími se příčinami a újmou na duševním zdraví žalobkyně). Z hlediska příčin souvisejících s úmrtím syna žalobkyně, jako příčin žalovanému nepřičitatelných, totiž nebyla dosud řádně a přesvědčivě zvažována **veškerá specifika věci, která mohla mít do duševního zdraví žalobkyně již dle obecného lidského citění negativní dopad** (úmrtí syna samo o sobě i vzhledem k jeho mladému věku; způsob úmrtí oficiálně uzavřený jako sebevražda oběšením, neakceptovaný žalobkyní, dle které jde o vraždu; fakt, že mrtvé tělo bylo nalezeno až po delší době, včetně neakceptování toho, že stav mrtvého těla vzhledem ke stáří nálezu objektivně znemožňoval pohřeb s předchozím obřadem; vědomí definitivní nemožnosti usmíření dřívější neurovnané rozepře mezi žalobkyní a synem, přetrvávající v době jeho smrti). Dle predikce odvolacího soudu by byla ve hře situace tzv. **neurčité dílčí kauzality** (v případě více příčin, kdy je jisté, že žádná z nich nezpůsobila celou škodu ani její určitelnou část, se předpokládá, že ta příčina, která zjevně přispěla ke škodě, ji způsobila rovným dílem – srov. i čl. 3:105 Principů evropského deliktního práva). Výsledkem takové situace v režimu náhrady škody na zdraví by pak byla toliko proporcionální dílčí odpovědnost žalovaného, odvoditelná pouze v rozsahu (rovného) podílu z možných podstatných a značných příčin, bez nichž by ke škodě na zdraví v této podobě nedošlo, a daná vedle spoluodpovědnosti žalobkyně za újmu danou v důsledku těch příčin, jejichž následky si nese sama (zásada *casum sentit dominus*).

17. Ochrana osobnosti dle obč. zák. však byla oproti náhradě škody na zdraví založena na poněkud jiných a vůči dotčené osobě vstřícnějších principech (viz, *inter alia*, odst. 18 a 24-27), které umožňují celou věc skončit bez rušení napadeného rozsudku a bez dalšího zdlouhavého, nejistého a nákladného dokazování, spojeného z povahy věci nezbytně i s další traumatizací žalobkyně samotné.
18. Patří k obecným východiskům práva na ochranu osobnosti (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2019, sp. zn. 25 Cdo 3423/2018), že ke vzniku občanskoprávní povinnosti odčinit nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti člověka musí být splněna podmínka existence zásahu **objektivně způsobilého** vyvolat nemajetkovou újmu spočívajícího buď v **porušení, nebo ohrožení osobnosti** člověka v jeho fyzické či morální integritě. Zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí být zjištěna existence příčinné souvislosti mezi takovým zásahem a dotčením osobnostní sféry člověka (obdobně viz též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2018, sp. zn. 30 Cdo 439/2018). K neoprávněnému zásahu do práva na ochranu osobnosti tedy může ze strany původce zásahu dojít nejen faktickým porušením osobnostních práv dotčené osoby, ale i pouhým jejich reálným ohrožením. Dle judikatury Nejvyššího soudu platí, že pro úspěšné uplatnění práva na ochranu osobnosti postačí, že zásah byl objektivně způsobilý narušit nebo alespoň ohrozit chráněné osobnostní statky (z mnoha srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 30 Cdo 41/2017, s poukazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2002, sp. zn. 28 Cdo 662/2002). Není tu rozhodné, zda k újmě skutečně došlo; postačuje objektivní způsobilost příslušného jednání takovou újmu způsobit (viz např. i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 30 Cdo 1941/2007). Možnost, že bude způsobena újma, musí být ovšem možností reálnou, nikoliv vyspekulovanou a velmi nepravděpodobnou (analogicky srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 32 Cdo 139/2008, z oblasti ochrany proti nekalé soutěži).
19. Je zřejmé, že přes smrt fyzické osoby pravidelně dále u osob jí nejbližších přetrvávají vytvořená a prožívaná rodinná pouta ve formě piety, resp. kultu, přičemž jejich význam pro prakticky každou pozůstalou fyzickou osobu je nepopíratelný. Proto necitlivý neoprávněný zásah proti této chráněné sféře fyzické osoby představovaný **znemožněním realizace práva na pietu** je zásahem do soukromí, který podle okolností může odůvodnit potřebu ochrany pozůstalé fyzické osoby podle ustanovení § 11 násl. obč. zák. Je-li pak necitlivým a neoprávněným zásahem

současně např. znevážena samotná zemřelá fyzická osoba, pak přistupuje i možnost postmortální ochrany této osoby podle § 15 obč. zák. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 30 Cdo 3361/2007).

20. Vyloučením určité osoby z pohřebního obřadu může být podle okolností zasaženo do jejího práva na ochranu osobnosti, a to zejména do jejího soukromí ve smyslu práva na rodinný život (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 30 Cdo 2202/2017).
21. Součástí práva na soukromí a vytváření rodinných vazeb je právo na uchování památky po nejbližším rodinném příslušníkovi a neoprávněným zásahem do něj může být dokonce i jen likvidace osobních věcí zemřelého jako památky na něj (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2782/2007).
22. Odvolací soud aprobejuje jako správné skutkové závěry soudu prvního stupně, dle kterých vzhledem ke stáří nálezu neumožňoval stav mrtvého těla syna žalobkyně jeho pohřeb s obřadem a mezi účastníky byla sjednána kremace bez obřadu, avšak žalovaný provedl tuto kremaci v dřívější než sjednaný termín, aniž by o tom předem alespoň informoval žalobkyni.
23. Na tomto skutkovém základě odvolací soud konstatuje, že dřívějším provedením sjednané kremace žalovaný (z nedbalosti) **protiprávně** porušil svou povinnost dle uzavřené smlouvy. Na smluvní vztah mezi účastníky je nutno pohlížet optikou ochrany žalobkyně jako spotřebitelky, tedy slabší strany vztahu, a věc proto nutno podřadit režimu spotřebitelské smlouvy dle § 51a a násl. obč. zák. To, *inter alia*, znamená, že smluvní ujednání, která dovolují dodavateli **jednostranně** změnit smluvní podmínky bez důvodu sjednaného ve smlouvě, jsou nepřipustná dle § 56 odst. 3 písm. h) obč. zák. a jako taková jsou neplatná dle § 55 odst. 2 obč. zák. Pro spotřebitelské smlouvy dále platí, že nesmějí pod hrozbou absolutní neplatnosti dle ustanovení § 56 obč. zák. obsahovat ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran. Podle demonstrativního výčtu obsaženého pod písm. g) se za takové ustanovení považují mimo jiné ujednání, s nimiž se spotřebitel neměl možnost seznámit před podpisem smlouvy, což jsou typicky obchodní podmínky, s nimiž se spotřebitel před podpisem smlouvy neměl možnost seznámit (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11). Nebylo zjištěno, že žalobkyně takovou možnost měla, neboť i svědkyně J. L., která s ní kremaci zemřelého bez obřadu sjednávala, uvedla, že si nepamatuje, zda byla žalobkyně upozorněna na možnost změny termínu kremace. Poukaz žalovaného na článek 8 odst. 3 provozního řádu, dle kterého o pořadí zpopelnění rozhoduje provozovatel krematoria, přičemž přihlíží k provozním, hygienickým a estetickým důvodům, tedy není opodstatněný. Z daného článku nijak nevyplývá, že by o záměru dřívějšího zpopelnění neměl žalovaný žalobkyni předem dokonce ani informovat. Nelze jej v rozporu se zásadou *pacta sunt servanda* izolovaně upřednostnit nad mezi účastníky (*inter partes*) sjednanou smlouvu o provedení kremace v dohodnutém termínu (bez sjednání možnosti a důvodu jednostranné změny termínu) ani nad (*erga omnes*) účinná osobnostní práva pozůstalých a jejich dobrou víru (legitimní očekávání) v dodržení sjednaného termínu natolik významné události, jakou je zpopelnění zesnulé osoby blízké. V souladu s ochranou práv pozůstalých je naopak obecně jinak praktikovaný postup žalovaného (jenž zde nebyl dodržen), popsany ve výpovědi svědkyně J. L., která kremaci bez obřadu za žalovaného sjednávala a stvrdila, že změny v termínech kremací jsou s objednateli vždy dohodnuty (což se zde nestalo) a případný nesouhlas s dřívějším termínem kremace je žalovaným respektován. Skutečnost, že zde na straně žalovaného k pochybení z nedbalosti došlo, neboť svědkyně zapomněla kontaktovat žalobkyni, je ostatně stvrzována nejen touto svědkyní, nýbrž i omluvami žalovaného. **Uzavřená smlouva zavazuje, legitimní očekávání v její řádné splnění nezůstává ohledně termínu natolik významné události, jakou je zpopelnění zemřelé osoby blízké (zesnulého syna), bez právní ochrany a lidské tělo není po smrti člověka (a to ani za specifických podmínek) pouhým objektem (věcí).**

24. Protiprávní provedení kremace mrtvého syna žalobkyně v jiný (než mezi účastníky sjednaný) den bylo **neoprávněným zásahem žalovaného objektivně způsobilým negativně zasáhnout** do realizace práva žalobkyně jako pozůstalé matky symbolicky se v rámci piety rozloučit s mrtvým synem způsobem, který si přála a plánovala. Za specifické situace, kdy již musela být kremace zemřelého syna žalobkyně z objektivních důvodů provedena bez předchozího obřadu, si totiž žalobkyně dle vlastní výpovědi i výpovědi svědkyně T. N. (dcery žalobkyně) přála a plánovala dostavit se při kremaci mrtvého syna do blízkosti krematoria alespoň k jakési symbolické blízkosti v době zpopelnování jeho tělesných pozůstatků. Žalobkyně byla v daný tragický a neopakovatelný okamžik **připravena právě o příležitost takové specifické symbolické blízkosti**, spojené se vzdáním úcty k mrtvému synovi a dání průchodu legitimním citům ve vztahu k němu. Je proto lhostejné, že po zmaření této neopakovatelné příležitosti obřad sám již proběhl formálně později jinde. Neoprávněný zásah žalovaného byl objektivně způsobilý negativně zasáhnout osobnostní sféru žalobkyně, a to zmařením neopakovatelné příležitosti v jejím soukromém a rodinném životě, kterou si v rámci piety za vzniklé specifické situace přála a plánovala. S poukazem na učiněný skutkový závěr o existenci přání a plánu žalobkyně nelze v kontextu této atypické věci (vzhledem k objektivní nemožnosti obvyklé formy posledního rozloučení v podobě obřadu spojeného s kremací) skutkově dovodit, že by se vzhledem ke konkrétním skutkovým okolnostem jednalo jen o možnost ryze vyspekulovanou a velmi nepravděpodobnou, nad jejíž realizací by za vzniklé specifické situace běžný člověk rozumně vůbec neuvažoval.
25. Žalovaný namítá, že nemohl předjímat, že žalobkyně spojuje s kremací určitý vlastní rituál. Pro případ, směřuje-li tato námitka k otázce absence zavinění zásahu, platí, že zavinění je s ohledem na **objektivní odpovědnost** za zásah do práva na ochranu osobnosti dle obč. zák. pro základ odpovědnosti bez právní relevance (z mnoha viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2002, sp. zn. IV. ÚS 315/01).
26. Pro případ, směřuje-li tato námitka k otázce předvídatelnosti následků zásahu pro žalovaného (tedy tzv. právní kauzality či – jinými slovy - adekvátnosti kauzálního nexu), jde o námitku z oblasti náhrady škody a nikoli ochrany osobnosti. Při ochraně osobnosti totiž dle judikatury dovolacího soudu dokonce není rozhodné ani to, zda k újmě skutečně došlo, a postačuje objektivní způsoblost příslušného jednání takovou újmou způsobit (viz např. i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 30 Cdo 1941/2007). Nicméně ani obecně není nutné, aby vznik následku byl pro jednajícího konkrétně předvídatelný, nýbrž **je dostatečné, že pro optimálního pozorovatele není vznik následku vysoce nepravděpodobný** (např. nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4845/2009). Podstatné není, zda jednající informace skutečně měl, ale toliko zda je jako optimální pozorovatel mít mohl. Optimálním pozorovatelem je myšlena osoba, které zahrnuje veškerou zkušenost své doby, tedy také informace, které optimálně znát může. Optimální pozorovatel jistě ví, že mrtvé tělo není jen pouhým objektem (věcí), a není pro něj vysoce nepravděpodobné, že znalost doby kremace může mít pro pozůstalé pro účely piety jistý význam. To ostatně stvrzuje i výše popsaná běžná praxe žalovaného při kontaktování pozůstalých a sjednávání změn termínů kremace, která v konkrétním případě nebyla v důsledku opomenutí zaměstnankyně žalovaného následována. Pokud zaměstnankyni žalovaného nebyly předmětné informace známy od žalobkyně či její dcery již při sjednávání kremace, pak tím, že z nedbalosti opomenula kontaktovat žalobkyni ohledně sjednání změny termínu kremace, **připravila se o možnost takové informace získat**. Obecně není totiž vysoce nepravděpodobné, že by otázka záměru žalobkyně dostavit se ke kremaci mohla být v souvislosti se sjednáváním změny termínu kremace ve hře (např. z hlediska časových kolizí, tedy možných překážek dostavení se ke krematoriu v jiný termín). V konkrétním případě pak byla žalobkyně dle vlastní výpovědi v den skutečně realizovaného zpopelnění tělesných pozůstatků syna v práci (tedy mimo Brno, neboť místem výkonu její práce byl XXXXX v XXXXX), takže otázka časových kolizí by za této situace byla ve hře zcela určitě. Uvedené platí tím spíše, že žalobkyně na sdělení bližšího času (pouze datem

sjednané) kremace žalovaným čekala (viz výpověď svědkyně T. N. či sdělení žalobkyně zpracovatelkám posudku). Případná zaviněná absence této znalosti žalovaného nemůže za dané situace z výše uvedených důvodů požívat právní ochrany, a **předvídatelnost následku v oblasti piety** proto nelze vylučovat. Jde-li pak o **předvídatelnost následku na psychickém zdraví žalobkyně**, optimální pozorovatel v pozici žalovaného by se nemohl rozumně spoléhat, že provedení kremace zemřelého syna zcela mimo sjednaný termín, s nímž legitimně počítala, se obejde bez traumatizace pozůstalé matky. Nebylo by ani krajně nepravděpodobné (viz i znalecké závěry), že působením předmětného traumatu by zde mohlo dojít k posttraumatické stresové poruše. Objektivní způsobilost zásahu je pro účely ochrany osobnosti dostačující (srov. odst. 18 a 27). V souladu s přístupem moderní nauky se pro účely adekvátnosti kauzálního nexu nevychází ze statistických zjištění, nýbrž z hodnotové úvahy, přičemž čím cennější statek je ve hře, tím menší stupeň pravděpodobnosti poškození (nebezpečí) postačí (srov. i *Melzer, F., Těgl, P. a kol.* Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894 – 3081. Praha: Leges, 2018, s. 220-221, odst. 285). Právo na rodinný život a zejména pak právo na zdraví patří mezi statky nejcenější.

27. **Zjištěný vznik duševního onemocnění svědčí o míře neoprávněného zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobkyně v rovině práva na soukromí a na rodinný život.** Přestože by pro účely náhrady škody na zdraví mohly panovat ohledně vylučné kauzality se zjištěnou duševní poruchou žalobkyně pochybnosti (viz i odst. 16), pro účely náhrady nemajetkové újmy v režimu ochrany osobnosti je postačující, že neoprávněný zásah žalovaného byl objektivně způsobilý trauma a posttraumatickou poruchu vyvolat, což ostatně stvrzují i znalecké závěry. S poukazem na dosavadní znalecké závěry nelze skutkově dovodit, že by se jednalo jen o možnost ryze vyspekulovanou a velmi nepravděpodobnou. Vzhledem k objektivní způsobilosti zásahu porušit či alespoň ohrozit osobnostní sféru žalobkyně (jako v režimu ochrany osobnosti rozhodujícím kritériu) by za situace, kdy nejde o náhradu škody na zdraví, bylo naprosto nehospodárné a samoúčelné doplňovat ještě další dokazování ohledně multikauzality nad beztak již značný rozsah, provedený soudem prvního stupně. Jak pro případy problémů s kauzalitou, řešené v režimu ochrany osobnosti dle obč. zák., uvedl i Nejvyšší soud, **pro úspěšné uplatnění práva na ochranu osobnosti** není vyžadováno vyvolání konkrétních následků zásahu proti tomuto chráněnému statku, ale **postačí, že zásah byl objektivně způsobilý narušit nebo alespoň ohrozit práva chráněná ustanovením § 11 obč. zák.** (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 30 Cdo 41/2017). Právo na ochranu soukromí i právo na ochranu zdraví jsou dílčími osobnostními právy, uvedenými v daném ustanovení, a tvoří spolu s dalšími dílčími osobnostními právy ve výsledku osobnost člověka v celé její jednotě, která je zde chráněna právem na ochranu osobnosti jako právem jednotným (tzv. monistická koncepce). Žalobkyně je pro následky své zjištěné duševní poruchy, kterou dříve netrpěla, poživatelkou invalidního důchodu, znalecké závěry vyznívají dosud v její prospěch a soudem prvního stupně bylo v tomto směru provedeno značně rozsáhlé dokazování. Žalobkyni z titulu náhrady škody na zdraví nevznikají samostatné nároky (viz odst. 8-14) a její újma se řeší určitým navýšením náhrady nemajetkové újmy za zásah do práva na ochranu osobnosti.
28. Primárním satisfakčním nárokem při ochraně osobnosti žalobkyně je nárok na satisfakci morální dle § 13 odst. 1 obč. zák., zpravidla na omluvu, které se ostatně žalobkyni již od žalovaného opakovaně dostalo. Uplatněný nárok na morální satisfakci **veřejnou omluvou** pro žalobkyni (a dokonce i její dceru) v denících Mladá fronta Dnes a Blesk soud prvního stupně zcela správně zamítl s poukazem na zjevnou nepřiměřenost takové formy morální satisfakce. Z ustanovení § 13 odst. 1 obč. zák. vyplývá, že dotčená fyzická osoba má, *inter alia*, právo na to, aby jí bylo původcem neoprávněného zásahu dáno přiměřené zadostiučinění. Vztah přiměřenosti zásadně umožňuje, aby veřejně učiněný neoprávněný zásah byl odčiněn veřejnou omluvou původce zásahu. O veřejně učiněný (natož mediální) zásah se však v případě zpopelnění provedeného bez obřadu v budově krematoria z povahy věci nejedná. Vztah adekvátnosti mezi žalovaným zásahem a

nárokovanou veřejnou satisfakcí tudíž není dán. Skutečnost, že z příčin mimo sféru žalovaného později došlo k medializaci celé věci, je zde naprosto nepodstatná, neboť tato medializace není žalovanému přičitatelná.

29. Při ochraně osobnosti obecně platí, že pokud dotčená fyzická osoba o přiznání přiměřeného zadostiučinění nepožádá, nemůže o něm soud sám jednat, a tudíž o něm s ohledem na § 153 odst. 2 o. s. ř. ani rozhodnout (*ne eat iudex ultra petita partium*) (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárková, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1–459. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 181). Zvolit si formu zadostiučinění může žalobce i s vědomím, že v případě, kdy soudy shledají, že forma zadostiučinění je s ohledem na zjištěné okolnosti jednotlivého případu nepřiměřená, bude žaloba zamítnuta (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4364/2013). Pokud soud v řízení o ochraně osobnosti shledá, že navržená forma satisfakce není přiměřená, je třeba žalobu zamítnout (viz rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2006, sp. zn. 30 Cdo 2919/2006, ze dne 31. 1. 2013, sp. zn. 30 Cdo 298/2011). Veřejná omluva byla nadto nárokována nejen pro žalobkyni samotnou, ale dokonce i pro její dceru, k čemuž není žalobkyně aktivně legitimována, a obsahovala navíc zcela nepatřičné výrazy pokory, lítosti a slibu žalovaného. K jakýmkoli subjektivním pocitům při omluvě nelze žalované ve věcech ochrany osobnosti z logiky věci autoritativně nutit.
30. Odvolací soud souhlasí se soudem prvního stupně i v tom, že podmínky pro přiznání **náhrady nemajetkové újmy v penězích žalobkyni** dle § 13 odst. 2 obč. zák. jsou dány. Jako na určitý pomocný komparátor pro stanovení základní výše finanční satisfakce poukazuje odvolací soud v tomto směru na již zmíněnou kauzu zmaření možnosti účasti osob blízkých na pohřbu, řešenou posléze v dovolacím řízení rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 30 Cdo 2202/2017. V dané věci byly pozůstalé děti připraveny o možnost účastnit se pohřbu svého otce a každému z nich byla rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky Pardubice pravomocně přiznána satisfakce 50 000 Kč, tedy právě částka přiznaná soudem prvního stupně žalobkyni v nyní posuzované věci. Přestože dovolání bylo v této části vzhledem k tzv. majetkovému censu Nejvyšším soudem odmítnuto, z formulovaných úvah se jeví, že takovou částku nepovažoval dovolací soud za zjevně nepřiměřenou. Za přiměřené základní východisko ji pokládá i odvolací soud v nyní posuzované věci. Soud prvního stupně ale současně nezohlednil, že zjištěný vznik duševního onemocnění nelze v daném případě řešit cestou samostatných nároků na náhradu škody na zdraví, nýbrž určitým navýšením náhrady nemajetkové újmy z titulu ochrany osobnosti, neboť tuto újmu zesiluje (viz odst. 9-12). Není zde ovšem prostor pro mnohonásobné navyšování dané částky, a to ani z pohledu rozhodného kritéria okolností, za nichž k porušení práva došlo (§ 13 odst. 3 obč. zák.). V komparované věci se totiž jednalo o případ zmaření účasti na pohřbu úmyslným zneužitím práva vypravitelkou pohřbu, která pozůstalé děti zemřelého cíleně připravila o možnost účastnit se pohřbu. V nyní posuzované věci jde z hlediska okolností zásahu o případ jen nedbalostního pochybení žalovaného, a to navíc nikoli ve vztahu k pohřebnímu obřadu, ale pouze ve vztahu ke kremaci bez obřadu, spojené s plánem žalobkyně dostavit se za vzniklé specifické situace před krematorium v době zpopelňování mrtvého syna k jakési symbolické blízkosti s ním. Přestože okolnosti zásahu vyznívají v neprospěch nyní posuzované věci, další rozhodné kritérium závažnosti vzniklé újmy (§ 13 odst. 3 obč. zák.), spojené s potřebou navýšení náhrady zmíněnou v odst. 9-12, naopak k navýšení této částky jednoznačně velí. Na základě volné úvahy odvolacího soudu (§ 136 o. s. ř.) bylo proto v souladu s § 13 odst. 2, 3 obč. zák. přistoupeno k přiznání náhrady nemajetkové újmy pro žalobkyni v peněžité částce 150 000 Kč, která dle názoru odvolacího soudu adekvátně odpovídá popsáním rozhodným okolnostem případu a nijak excesivně se nevymyká obecněji panujícím relacím při ochraně osobnosti. Pokud žalobkyně komparativně poukazovala na částku 8 000 Euro přiznanou rozsudkem Evropského soudu pro lidská práva ze dne 14. 2. 2008, ve věci *Hadri-Vionnet proti Švýcarsku*, stížnost č. 55525/00, pak

přehlédla, že z dané částky bylo na náhradě nemajetkové újmy (*non-pecuniary damage*) přiznáno jen 3 000 Euro. I touto optikou proto odvolacím soudem přiznaná náhrada nemajetkové újmy bez obtíží ob stojí jako nikoli nepřiměřená, neboť je zhruba dvojnásobná (což je naopak odůvodněno rozsahem zasazených dílčích osobnostních práv žalobkyně nejen v oblasti soukromí a rodinného života, nýbrž i v oblasti jejího duševního zdraví).

31. Prostor pro přiznání vyšší než odvolacím soudem stanovené náhrady nemajetkové újmy není v konkrétním případě dán ani vzhledem k existenci dalších okolností, uvedených v odst. 16, dle obecného lidského cítění objektivně způsobilých traumatizovat žalobkyni, za které přitom žalovaný neodpovídá, jakož i vzhledem k tomu, že se žalovaný žalobkyni opakovaně omluvil. Přiznání vyšší než stanovené částky relativní satisfakce dále brání také soudem prvního stupně zjištěná veřejná skandalizace žalovaného žalobkyní, tedy docílení částečné svépomocné satisfakce (morální autosatisfakce) žalobkyní na úkor zájmů žalovaného (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2004, sp. zn. 30 Cdo 157/2004). Uvedla-li žalobkyně ve své výpovědi před soudem prvního stupně, že publikování na webu jí neuleví, je vždy nutná určitá objektivizace fakticky docílené satisfakce a nikoli subjektivní pocity dotčeného.
32. Za prohlubování nemajetkové újmy žalobkyně nelze pokládat procesní obranu žalovaného, při níž šlo o neutrální výkon jeho procesních práv (srov. obdobně např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1402/2015). Nemá zde pro účely stanovení výše náhrady relevanci postavení žalovaného jako podnikatele, neboť jeho podnikání není (oproti bulvárním médiím) cíleně založeno na systematickém porušování osobnostních práv. Satisfakci nelze navýšit s poukazem na majetkové poměry škůdce (obdobně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2008, sp. zn. 25 Cdo 1746/2008).
33. Preventivně-sankční funkce zadostiučinění je aktuální judikaturou Nejvyššího soudu výrazně oslabována dokonce i v případech zásahů ze strany bulvárních médií (např. rozsudky ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 27/2020; ze dne 16. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1004/2020; ze dne 17. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1752/2019). V konkrétní posuzované věci by ostatně nebyla vzhledem k okolnostem zásahu (realizovaného jen v důsledku nedbalostního pochybení žalovaného) ani v opačném případě dána žádná legitimní potřeba takového odstrašujícího působení prostřednictvím horentní finanční částky vůči škůdci (původci neoprávněného zásahu).
34. Pouze pro úplnost odvolací soud uvádí, že v rámci úvah o výši relativní satisfakce nemohl z objektivních důvodů nijak vycházet z materiálu označovaného jako tzv. Hierarchie nemajetkových hodnot (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3402/2019). Jde totiž o materiál obecně nedostupný, neveřejný a v podrobnostech neznámý, který již jen z tohoto důvodu nelze v praxi soudů nižších stupňů nijak aplikovat. Materiál nebyl pro možné využití v oblasti soukromého práva podroben jakékoli širší odborné diskusi, což jeho využitelnost i legitimitu při případném omezení **ústavně i judikatorně garantovaných autonomních soudcovských úvah** zásadním způsobem oslabuje. Stanovení formy nebo výše přiměřeného zadostiučinění je totiž především úkolem soudu prvního stupně, přezkum úvah tohoto soudu úkolem soudu odvolacího a přípustnost dovolání nemůže založit pouhý nesouhlas s formou nebo výši usuzovaného zadostiučinění s výjimkou zcela zjevné nepřiměřenosti (z mnoha např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. 30 Cdo 665/2016; ze dne 30. 5. 2018, sp. zn. 30 Cdo 2322/2017). Odčinění nemajetkové újmy je obecně vázáno na určitý společenský konsensus, což vysvětluje, proč i v obdobně bohatých společnostech mohou být přiznávána zadostiučinění ve velmi rozdílné výši (srov. *Melzer, F., Tégel, P. a kol., op. cit.*, s. 45, odst. 137). To má samozřejmě dopad i na využitelnost a legitimitu předmětného materiálu, přijatého bez jakékoli širší odborné diskuse, v poměrech českého soukromého práva. V žádném případě se nejedná z formálního ani materiálního hlediska o pramen práva (již vůbec ne pak práva soukromého – viz dále) a nadto jde (na základě kusých Nejvyšším soudem uvedených informací) o podklad z pohledu ochrany jednotlivých osobnostních atributů značně neúplný. Zahrnuje naopak i práva s ochranou

osobnosti nesouvisející (majetková práva), práva, do kterých v oblasti soukromého práva nemůže být obecně z povahy věci zasaženo (přístup k soudu, svoboda shromažďování), či dokonce práva s ochranou osobnosti typicky naopak přímo kolidující (svoboda projevu). Jde totiž o materiál vycházející z podkladů nezávazně interně určených jen pro účely případů porušení Evropské úmluvy o lidských právech členskými státy, nikoli tedy pro účely civilní odpovědnosti subjektů soukromého práva. Jedná se tudíž i z tohoto hlediska o podklad přenositelný do českého soukromého práva jen více než diskutabilně, přičemž ve vztahu k „hierarchii nemajetkových hodnot“ nadto platí, že Evropský soud pro lidská práva se v rámci tzv. doktríny prostoru pro uvážení (*margin of appreciation*) nesnaží význam hodnot unifikovat a respektuje, že není v jednotlivých signatářských státech Úmluvy shodný, přičemž rozdílnost je determinována rozdílnými kulturními, historickými i dalšími okolnostmi.

35. Ochrana rodinného a soukromého života, jež je v nyní posuzované věci ve hře, je sice (soudě dle Nejvyšším soudem uvedených informací) v rámci jakési hierarchie hodnot v materiálu zahrnuta, nicméně zcela paušálně bez jakékoli další specifikace a diferenciací natolik široké oblasti. I Evropský soud pro lidská práva přitom ve své judikatuře respektuje zcela samozřejmou skutečnost, že soukromý život je natolik široký pojem, že se k vyčerpávající definici nehodí. Je pro tyto účely *prima facie* hluboký rozdíl mezi újmou vzniklou při zásahu do soukromí např. usmrcením osoby blízké na straně jedné a neoprávněným nahlédnutím do soukromé korespondence na straně druhé. Takto propastný rozdíl nelze pro účely soukromoprávního odčinění újmy a formy i výše náhrady (z hlediska postavení práva na soukromí v jakési hierarchii) vměstnat do společného paušálního východiska. Ochrana lidského zdraví zde pak není dokonce explicitně uvedena vůbec a v praxi se skrývá pod ochranou jiných základních práv.
36. Z náleзовé judikatury Ústavního soudu současně (vůči obdobným snahám kriticky) vyplývá, že je sice pochopitelné, že Nejvyšší soud ve snaze o sjednocení judikatury zavádí metodiky pro výpočet odčinění nemajetkové újmy, podle Ústavního soudu tím však částečně „jde proti“ filozofii soukromoprávní úpravy, tj. (v této souvislosti) oprostít soudní rozhodování od předem daných postupů, algoritmů, tabulek, násobků či jiných výpočtů - tak, aby nezávislý soudce v konkrétní souzené kauze při rozhodnutí pečlivě a s citem pro věc zhodnotil její individuální okolnosti a provedené důkazy podle zásady volného hodnocení (§ 132 o. s. ř.) a „neopisoval metodiky“ či „nedoplňoval vzorce“. Soudní rozhodování nesmí být mechanické, ale musí zůstat činností jedinečnou (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2020, sp. zn. IV. ÚS 2706/19; ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. IV. ÚS 2578/19; ze dne 25. 8. 2020, sp. zn. I. ÚS 1764/19).
37. Pro účely § 15 obč. zák. není rozhodné, zda neoprávněný zásah byl učiněn ještě za života či až po smrti dotčené fyzické osoby (Švestka, J., Spáčil, J., Škárková, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1-459. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 203). Zamítnutí uplatněného nároku na finanční satisfakci z titulu **postmortální ochrany osobnosti** zemřelého syna žalobkyně dle § 15 obč. zák., učiněné soudem prvního stupně, je zcela v souladu s judikaturou dovolacího soudu k danému ustanovení. Je zřejmé, že přes smrt fyzické osoby pravidelně dále u osob jí nejbližších přetrvávají vytvořená a prožívaná rodinná pouta ve formě piety, resp. kultu, přičemž jejich význam pro prakticky každou pozůstalou fyzickou osobu je nepopíratelný. Proto necitlivý neoprávněný zásah proti této chráněné sféře fyzické osoby představovaný znemožněním realizace práva na pietu je zásahem do soukromí, který podle okolností může odůvodnit potřebu ochrany pozůstalé fyzické osoby podle ustanovení § 11 násl. obč. zák. Je-li pak necitlivým a neoprávněným zásahem současně např. znevážena samotná zemřelá fyzická osoba, pak přistupuje i možnost postmortální ochrany této osoby podle § 15 obč. zák. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 30 Cdo 3361/2007). Nutno proto rozlišovat mezi jednotlivými nároky, tedy mezi vlastním nárokem pozůstalé osoby blízké z titulu ochrany vlastního soukromí a rodinného života dle § 11 obč. zák. a nárokem uplatňovaným pozůstalým jako tzv. posmrtným zastáncem zemřelého dle § 15 obč. zák. V případě nároku dle § 15 obč. zák. platí, že jde o **nárok**

dovozovaný z újmy na osobnosti zemřelého. Jeho předmětem jsou osobnostní práva zemřelé fyzické osoby, k jejichž ochraně lze užit i prostředky ochrany proti neoprávněnému zásahu uvedené příkladmo v ustanovení § 13 odst. 1 obč. zák. Osoby uvedené v ustanovení § 15 obč. zák. však **nemohou úspěšně uplatnit právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích.** Je tomu tak proto, že toto právo je osobně spjato se zemřelou fyzickou osobou. Pokud by náhrada nemajetkové újmy v penězích byla přiznána jiné osobě (než osobě poškozené), neplnila by svou funkci, neboť by již nevyvažovala, ani nezmírňovala, nemajetkovou újmu způsobenou neoprávněným zásahem dotčené osoby (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2013, sp. zn. 30 Cdo 3223/2011, s poukazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2006, sp. zn. 30 Cdo 1218/2006).

38. Zamítnutí nároku na náhradu za ztrátu na výděleku je rovněž věcně správné, a to již jen z důvodů uvedených v odst. 8-13. I kdyby tomu tak však nebylo, stále platí, že náhradou za ztrátu na výděleku se neodškodňuje samotná ztráta či snížení pracovní způsobilosti (potenciálu), nýbrž až majetková újma projevující se tím, že v důsledku trvalé ztráty (snížení) pracovní způsobilosti vlivem újmy na zdraví přichází poškozený zcela či zčásti o **výdělek, kterého by jinak dosáhl** (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2020, sp. zn. 25 Cdo 3954/2019). Proto je také rozhodující průměrný výdělek poškozeného v době, kdy ke ztrátě či snížení jeho výděleku došlo, nikoli jeho výdělek v době úrazu (srov. i R 44/1972). Žalobkyně ztrátu výděleku odvíjí od skončení pracovního poměru u zaměstnavatele XXXXX a tvrdí, že by jí náležel výdělek ve výši 30 000 Kč měsíčně za období od 1. 7. 2013 do 31. 1. 2014 a následně výdělek ve výši 50 000 Kč měsíčně za období od 1. 2. 2014 do 27. 5. 2014.
39. Ke zrušení pracovního poměru ve zkušební době došlo bez uvedení důvodu jednostranným úkonem zaměstnavatele ze dne 1. 7. 2013. Pracovní poměr nemohl skončit již dne 30. 6. 2013, jak v textu zrušení uvedeno, neboť dle § 66 odst. 2 věty druhé zákoníku práce pracovní poměr skončí dnem doručení zrušení, není-li v něm uveden den pozdější. Uvedení dřívějšího data je tedy irelevantní. Je správný skutkový závěr soudu prvního stupně, že nebylo prokázáno, že by důvodem zrušení pracovního poměru ze strany zaměstnavatele byl zdravotní stav žalobkyně. Žalobkyně netvrdila ani neprokazovala, že by byla za trvání pracovního poměru uznána práce neschopnou a nacházela se tak v dočasné pracovní neschopnosti (dle § 66 odst. 1 věty druhé zákoníku práce v tehdy účinném znění by ostatně zaměstnavatel nesměl v období od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2013 pracovní poměr zrušit v době prvních 21 kalendářních dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti). Ani v opačném případě by to ovšem na zamítnutí žaloby ohledně daného nároku neměnilo ničeho. Jak totiž správně zjistil soud prvního stupně, v průběhu předchozího kalendářního čtvrtletí před skončením pracovního poměru (tedy ve druhém kvartálu 2013) žalobkyně dosahovala v rámci pracovního poměru s daným zaměstnavatelem hrubého měsíčního výděleku pouze 8 000 Kč (viz pracovní smlouva ze dne 1. 5. 2013 a dohoda o mzdě ze stejného data, výplatní lístky a mzdový list). **Žalobkyně tak dosahovala pouze minimální mzdy** ve smyslu nařízení vlády č. 567/2006 Sb. v tehdy účinném znění. Jakékoli jiné příjmy z pracovního poměru nebyly přes poučení dané soudem prvního stupně dle § 118a odst. 3 o. s. ř. a rozsáhlé dokazování (činěné dokonce i s využitím mezinárodní justiční spolupráce) nijak prokázány. Právě tak nebyl prokázán údajný příslib vyšších příjmů (až 50 000 Kč měsíčně), což nyní uznává ostatně i sama žalobkyně. Dřívějších příjmů 30 000 Kč na základě dřívější mandátní smlouvy se nelze s úspěchem dovolat. Je sice faktem, že žalobkyně těchto příjmů zčásti dosahovala i ve druhém kvartálu 2013 (viz přehled přijatých a uhrazených faktur XXXXX), neboť daná částka jí byla uhrazena dne 11. 4. 2013 a 13. 5. 2013. Určující však je, že za vzniklé situace, kdy daný příjem na základě mandátní smlouvy byl již nahrazen právě předmětnou pracovní smlouvou na minimální mzdu (a kdy patrně předmětná obchodní společnost utlumovala činnost, jak je naznačeno výpovědí svědkyně H. a jak dovodil i soud prvního stupně), by žalobkyně dřívější částky 30 000 Kč tak jako tak fakticky nadále

nedosahovala. **Nejde tedy o výdělek, kterého by žalobkyně jinak dosáhla, a ke ztrátě takového příjmu nedošlo v příčinné souvislosti s jednáním žalovaného.**

40. Nad tento rámec dále platí, že žalobkyně netvrdila ani neprokazovala, že by pro žalované období od 1. 7. 2013 do 27. 5. 2014 byla uznána práce neschopnou a nacházela se tak v dočasné pracovní neschopnosti. Dne 2. 10. 2013 byla žalobkyně zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání a žalovaný neodpovídá za situaci na trhu práce pro případ, nebylo-li možné získat ze strany poškozené osoby adekvátní pracovní pozici z důvodu nedostatku počtu takových pracovních pozic na trhu práce. Nedosahuje-li poškozený výdělků z důvodu situace na trhu práce, a nikoliv z důvodu poklesu jeho pracovní způsobilosti následkem úrazu způsobeného škůdcem, nemůže mu být uhrazena újma spočívající v tom, že pro nedostatek vhodných pracovních příležitostí nemá příjem z vlastní výdělečné činnosti, a to ani jako náhrada za ztrátu na výdělků podle § 447 obč. zák., ani jako ušlý zisk ve smyslu § 442 odst. 1 obč. zák. (např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2016, sp. zn. 31 Cdo 1278/2015). Žalobkyni byl s datem vzniku invalidity až 27. 5. 2014 přiznán invalidní důchod, a to toliko prvního stupně pro pokles pracovní schopnosti o 40 %. Její pracovní potenciál tedy zůstal po celou dobu v nadpoloviční míře zachován a nestala se nikdy osobou s třetím stupněm invalidity, u které již není předpoklad, že bude dosahovat výdělků (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 1. 2020, sp. zn. 21 Cdo 2341/2019). Ostatně i v oblasti práva sociálního zabezpečení se u osob s prvním a druhým stupněm invalidity (oproti osobám s třetím stupněm invalidity) výdělek i nadále předpokládá. Pro nárok i výši budoucího starobního důchodu se započítává pouze doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, která je tzv. náhradní dobou pojištění. Doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu prvního nebo druhého stupně není dobou pojištění, pouhé pobírání tohoto důchodu se do doby potřebné pro nárok na starobní důchod nepočítá (viz např. <https://www.cssz.cz/invalidni-duchod>). Pro daný účel nemůže být žalovanému jako škůdci v příčinné souvislosti s jeho protiprávním jednáním přičitatelné, pokud žalobkyně případně rezignovala na výkon jiné práce, odpovídající jejímu (byť sníženému, avšak stále nadpolovičnímu) pracovnímu potenciálu. Nárok na náhradu za ztrátu na výdělků totiž přísluší poškozenému jen v případě, že tato majetková újma vznikla v příčinné souvislosti s jeho újmou na zdraví, za kterou odpovídá škůdce. Lze tak shrnout, že u žalobkyně (která netvrdila ani neprokazovala, že by pro žalované období byla uznána práce neschopnou, a která se posléze ani nestala invalidní důchodkyní třetího stupně) jako u osoby se zachovaným (byť sníženým) pracovním potenciálem bylo nutno v žalovaném období i později předpokládat, že bude i nadále vykonávat výdělečnou činnost a dosahovat při ní výdělků. Minimem možného potenciálního výdělků je zde právě minimální mzda (pouze které ostatně žalobkyně v předchozím zaměstnání k 1. 7. 2013 dosahovala) a ta pro období do srpna 2013 činila 8 000 Kč a od srpna 2013 částku 8 500 Kč. Pokud na tuto možnost žalobkyně rezignovala nebo pokud nebyl na pracovním trhu dostatek vhodných pracovních míst, není to věcí odpovědnosti žalovaného.
41. Se zřetelem ke všemu výše uvedenému odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zčásti jako věcně správný potvrdil dle § 219 o. s. ř. a zčásti změnil dle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Žalobkyni tak byla ve výsledku na ochraně její osobnosti přiznána dle § 13 odst. 2, 3 obč. zák. náhrada nemajetkové újmy v penězích v celkové částce 150 000 Kč (při současném zamítnutí zbytku daného uplatněného nároku). Stanovená pariční lhůta odpovídá v zájmu přehlednosti konzistentně lhůtě stanovené v potvrzované částce soudem prvního stupně. Naopak nároky uplatněné z titulu náhrady škody byly zamítnuty zcela, právě jako nárok na náhradu nemajetkové újmy v penězích z titulu postmortální ochrany osobnosti syna a zcela nepřiměřený nárok na veřejnou omluvu.
42. Protože došlo k částečné změně rozhodnutí soudu prvního stupně, odvolací soud rozhodl nejen o náhradě nákladů odvolacího řízení, ale originálně také o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně dle § 224 odst. 2 o. s. ř.

43. Pro účely náhrady nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky řízení navzájem je nezbytné vyjít z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1435/2015, publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 68/2018. Platí tedy, že při určování poměru úspěchu a neúspěchu účastníka, který vedle nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu v řízení uplatnil rovněž nárok (nároky) na jiné peněžité plnění (objektivní kumulace), je třeba vycházet **ze vzájemného poměru tarifních hodnot** takto uplatněných nároků, jež se stanoví podle § 8 a násl. advokátního tarifu.
44. Tarifní hodnoty ve věcech ochrany osobnosti žalobkyně a postmortální ochrany osobnosti jejího syna činí bez ohledu na výši požadovaných peněžitých plnění shodně částky po 50 000 Kč [§ 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu]. Vzhledem k § 142 odst. 3 o. s. ř. je nerozhodné, že na ochraně osobnosti žalobkyně byla přiznána jen část požadované náhrady nemajetkové újmy. Ohledně nároků na náhradu škody na zdraví nutno naopak vyjít z výše jednotlivých požadovaných peněžitých plnění (§ 8 odst. 1 advokátního tarifu). Nelze zde ohledně nároků na náhradu bolestného a ztížení společenského uplatnění použít aktuální judikaturu dovolacího soudu, dle které (odvolacím soudem již výše zmíněné) ustanovení § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu je přiléhavé použít i v řízení o nárocích na náhradu nemajetkové újmy na zdraví dle § 2958 o. z. (viz usnesení ze dne 27. 5. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3771/2020). Nyní posuzovaná věc totiž nespadá pod režim o. z. (s jednotnou úpravou závazků z deliktů), nýbrž pod režim obč. zák., jenž upravoval odpovědnost za zásah do práva na ochranu osobnosti i odpovědnost za škodu na zdraví zcela samostatně a tyto instituty nebylo možno směřovat. Z povahy věci se nemůže týkat ani nároku na náhradu za ztrátu na výdělku, neboť jde o nárok na náhradu újmy majetkového a nikoli nemajetkového charakteru.
45. Celková tarifní hodnota (§ 12 odst. 3 advokátního tarifu) tak představuje součet tarifních hodnot 50 000 Kč (ochrana osobnosti žalobkyně), 50 000 Kč (postmortální ochrana osobnosti syna), 100 000 Kč (bolestné), 900 000 Kč (náhrada za ztížení společenského uplatnění) a 390 000 Kč (náhrada ztráty na výdělku) a činí celkem 1 490 000 Kč. Tarifní hodnota připadající na míru úspěchu žalobkyně činí 50 000 Kč, tedy jen 3,4 %. Naopak tarifní hodnota připadající na míru úspěchu žalovaného činí 1 440 000 Kč, tedy 96,6 %. Žalovaný by tak ve výsledku měl dle § 142 odst. 2 o. s. ř. právo na náhradu nákladů řízení ve výši 93,2 %, tohoto práva se však výslovně vzdal. Proto odvolací soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.
46. Za vzniklé situace, kdy žalobkyni nebyla přisouzena náhrada nákladů řízení, pak nejsou splněny předpoklady vyžadované § 149 odst. 2 o. s. ř. pro uložení povinnosti žalovaného zaplatit státu náhradu hotových výdajů ustanovené zástupkyně žalobkyně a odměnu za zastoupení žalobkyně ustanovenou zástupkyní v řízení před soudy obou stupňů.
47. Je však v souladu s § 148 odst. 1 o. s. ř. dán prostor pro uložení povinnosti žalovaného nahradit státu podle výsledků řízení vzniklé náklady řízení. Ty jsou v daném režimu představovány jen náklady důkazů v řízení před soudem prvního stupně 36 231,50 Kč, z nichž 3,4% činí částku 1 232 Kč. Žalobkyně není dle předmětného ustanovení k náhradě nákladů řízení státu povinna, neboť byla osvobozena od soudních poplatků.
48. Současně jsou za dané situace, a to jen ohledně soudních poplatků z žaloby a odvolání ve věci ochrany osobnosti žalobkyně v rozsahu, v němž byla žalobkyně úspěšná, splněny podmínky dle § 2 odst. 3 zákona o soudních poplatcích pro přechod poplatkové povinnosti na žalovaného. Soudní poplatek za žalobu i za odvolání činí dle položky 3 písm. a) Sazebníku poplatků po 2 000 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné za předpokladu, že dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která

v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Dovolání se podává k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu, který rozhodoval ve věci v prvním stupni, ve lhůtě do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu.

Nesplní-li povinný řádně a včas povinnost uloženou vykonatelným rozhodnutím, může se oprávněná domáhat soudního výkonu (exekuce) rozhodnutí.

Brno 6. října 2021

JUDr. Michal Ryška v. r.
předseda senátu